

Luo / Muokkaa

Lähetä

Lausunnonantajat

Yhteenveto

Sähköisten viranomaisaineistojen arkistoinnin ja säilyttämisen palvelukokonaisuus

Sähköinen arkistoinnin palvelukokonaisuus

Lausunnonantajia: 1 ▼

Puollatko SAPA-palvelukokonaisuuden toimeenpanoa? *

- ☐ Puollan
- ☐ Puollan muutoksin (muutokset kuvattu muualla lausunnossa)
- ☐ Vastustan (perustelut annettu muualla lausunnossa)

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona

29.2.2016

Puollan muutoksin (muutokset kuvattu muualla lausunnossa)

Miten ehdotettu julkisen hallinnon yhteinen arkistointipalvelu vaikuttaisi organisaatiossasi?

- ☐ Kustannuksia säästyisi selvästi
- ☐ Kustannuksia säästyisi jonkin verran
- ☐ Kustannuksissa ei tapahtuisi merkittävää muutosta
- ☐ Kustannukset lisääntyisivät

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona

29.2.2016

Kustannuksia säästyisi selvästi

SAPA toimeenpanosuunnitelma

Lausunnonantajia: 1 ▼

Yleiset kommentit ja huomiot toimeenpanosuunnitelma-dokumenttiin

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona

29.2.2016

Molempien dokumenttien osalta täytyy todeta, ettei asiaa ole esitetty kovin selkeästi. Varsinkin toimeenpanosuunnitelma - dokumentissa on runsaasti toistoa. Ongelma on myös se, ettei ole

esitetty kovin selkeästi sitä, mikä SAPA oikeastaan on: rajapinta, sähköinen arkisto, asianhallintajärjestelmä vai jonkinlainen yhdistelmä näistä. Tämä selvisi vasta arkkitehtuurikuvaus - dokumentissa. Termit olisi hyvä avata heti alkuun, koska esim. alalla yleisesti käytettyä termiä ”sähköinen arkisto” ei juurikaan käytetty, vaikka sellaisesta kyllä dokumentissa puhuttiin eri nimillä.

Itse hankkeessa näen suuria mahdollisuuksia, mutta myös merkittäviä uhkia, ja ihmettelen, ettei niitä ole käsitelty dokumentissa juuri ollenkaan. Mahdollisuudet, jos SAPA saadaan toimimaan hyvin, ovat kiistatta suuret koko yhteiskunnalle. Pienelle kunnalle se tietäisi ilman muuta säästöjä ja helpottaisi työtehtävien hoitoa. Mahdolliset säästöt ovat niin merkittäviä, että jo siksi hanke on varmasti kannattava. Erityisen hyvänä pidän sitä, että vastuu tietojen säilymisestä tiedostomuotojen muuttuessa olisi SAPA:lla. Tämä tulee nimittäin olemaan iso työ, jota tulevaisuudessa joudutaan mahdollisesti tekemään varsin usein, ja joka vaatisi kohtuuttomasti resursseja pieneltä toimijalta.

Pienen kunnan näkökulmasta pohdin onko kunta-alalta ollut riittävä edustus, jos työryhmässä on kunnista ollut mukana vain Tampere. Ison kaupungin näkökulma on varmasti erilainen kuin pienen kunnan niin tarpeiden, resurssien kuin ongelmienkin suhteen. Erityisesti pyytäisin kiinnittämään huomiota kaksikielisyyteen. Nykyisen asianhallinta-järjestelmämme kanssa on ollut paljon ongelmia siinä, että se on suunniteltu yksikieliseen (suomenkieliseen) ympäristöön. Kunnassa, jossa kielisuhteet ovat melko tasan, käsitellään kuitenkin suurin osa asioista kahdella kielellä, joka asettaa järjestelmälle omat vaatimuksensa. Nyt työryhmässä ei näytä olleen mitään sellaista tahoa, joka toimisi samalla tavalla kahdella kielellä kuin meidän kaupunkimme, joten nousee pieni huoli siitä, että meidät pakotetaan ottamaan järjestelmä, joka ei sovellu tarpeisiimme.

Dokumentissa ei pohdittu mahdollisia ongelmakohtia tai uhkia juuri ollenkaan. Ensinnäkin mahdollinen ongelmakohta on se, jos järjestelmä on huono. Silloin olisi valitettavaa, että se on pakollinen. Jos järjestelmä ei toimi kuten pitää ja siinä ilmenee erilaisia puutteita, ja se on laajassa viranomaiskäytössä, ovat ongelmat aina laajan mittakaavan ongelmia. Tätä voi tietysti ehkäistä kunnollisella testauksella ja pilotoinnilla, mutta ei täydellisesti.

Toiseksi ihmettelen sitä, miten vähän dokumentissa puhutaan tietoturvasta. Kyse on kuitenkin laajaan käyttöön tarkoitettusta työkalusta. Vaikka SAPA:aa ja siihen integroituja sähköisiä arkistoja ei aluksi käytettäisikään muun kuin julkisen tiedon säilyttämisen välineenä, täytyy huomioda, että tiedon säilyminen on osa tietoturvaa. Ja myöhemmissä skenaarioissa mukaan olisi tulossa myös salattua aineistoa. Tällöin olisi välttämätöntä pohtia myös uhkakuvia alkaen järjestelmän kaatumisesta ja päätyen tietomurtoihin, viruksiin, palvelunestohyökkäyksiin jne.

Ehdottamani muutokset on kuvattu vastauksissa, mutta selkeyden vuoksi tässä tiivistettynä:

- Mahdollisia uhkia pitää pohtia laajemmin. Tietoturvakysymyksiä ei ole huomioitu riittävästi.
- Neuvottelukuntaan tulisi ottaa mukaan Viestintäviraston alainen Kyberturvakeskus, jossa on tarvittavaa osaamista.
- Pohtisin sitä, onko Arkistolaitos paras vaihtoehto vastuulliseksi viranomaiseksi. Jos näin on, pitää IT- ja erityisesti tietoturvaosaamista lisätä merkittävästi.

Hyötyjä on pohdittu hyvin, ja hyvin toteutettuna kustannussäästöjä tulee varmasti. Pidän hyvänä sitä, että vastuu määräajan säilytettävän aineiston hävityksestä tulisi SAPA:lle. Nythän monet organisaatiot laiminlyövätkin hävitysvastuunsa (ks. Arkistolaitoksen ja Tietosuojavaltuutetun kysely viime vuodelta).

Kysymys siitä, miksei digitaalista viranomaisaineistoa ole tullut laajemmin sähköiseen säilytykseen on kiinnostava, ja haluan tuoda siihen muutaman näkökulman. Sähköinen asiakirjahallinta on mullistanut alaa merkittävästi. Nykyisin ei juurikaan enää puhuta arkistoinnista tai edes asiakirjahallinnasta, vaan tiedonhallinnasta. Alalla on kuitenkin vanhastaan paljon historioitsijoita, joista monet kokevat sähköisen ympäristön vieraana. Myös kommunikointi IT-firmojen kanssa on koettu vaikeaksi. IT-firmoilta on taas usein puuttunut ymmärrys siitä, miten ja millaisiin tarkoituksiin järjestelmiä käytetään. Näen tärkeänä, että SAPA:ssa osattaisiin yhdistää nämä kaksi toisilleen vierasta alaa ja mukana olisi tarpeeksi asiantuntemusta molemmista.

Pohtisin myös sitä, onko Arkistolaitos paras mahdollinen taho ohjaamaan SAPA:aa. Arkistolaitoshan profiloituu jo nimensä puolesta menneisyyteen, eikä siellä välttämättä ole tarpeeksi IT-osaamista. Jos Arkistolaitos säilyy vastuullisena viranomaisena, pitäisi sinne saada resursseja kunnolliseen IT-osastoon jossa olisi tarpeeksi työntekijöitä ja osaamista.

Kommentit ja huomiot lainsäädännön muutostarpeisiin (luku 4)

Päällisin puolin käsitykseni on, että tässä muuttuu lähinnä väline, jolla työtä tehdään. Säilytysaikoihin, julkisuuslakiin tai henkilötietolakiin ei ole tulossa muutoksia SAPA:n takia. Kunnissa tervehdimme ilolla sitä, että pitkäaikaissäilytys olisi kunnille ilmaista. Tämä toisi merkittäviä säästöjä.

Olisi kieltämättä selkeämpää, että olisi yksi ohjaava viranomainen nykyisen hieman sekavan käytännön sijasta. Pidän myös perusteluna sitä, että SAPA:sta vastaa viranomaistaho. Ilmeisesti tarkoitus on kuitenkin hankkia varsinainen järjestelmä ulkoiselta, yksityiseltä toimittajalta. Toivon todella, että tässä otetaan opiksi lukuisista epäonnistuneista julkisen puolen IT-hankkeista.

Neuvottelukunta on mielestäni tarpeellinen, mutta lisäisin siihen Viestintäviraston alaisen Kyberturvakeskuksen, jossa on hyvää osaamista tietoturvallisuuden, sähköisen asioinnin ja yksityisyyden suojan kysymyksissä, jotka kaikki pitäisi ottaa huomioon SAPA:ssa.

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden toimeenpanoon (luku 5)

Aikataulut ja tavoitteet vaikuttavat hyviltä. Kannatan kunnollista pilotointia, jotta ongelmat

saadaan korjattua ennen laajaa käyttöönottoa.

Arvioi vaiheistuksen tarpeellisuutta ja kiireellisyyttä

- 🔊 Ainakin skenaario I toteutus tarvitaan nopeasti
- 🔊 Pelkkä skenaario I ei riitä, myös skenaario II työn alle pian
- 🔊 Laajin skenaario III tarvitaan, skenaariot I ja II eivät riitä

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona

29.2.2016

Pelkkä skenaario I ei riitä, myös skenaario II työn alle pian

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden hallintaan ja ylläpitoon (luku 6)

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona

29.2.2016

Ei erityisiä huomioita.

Mikä on oikea taho ohjaamaan sähköisen arkistoinnin kokonaisuutta?

- 🔊 Opetus- ja kulttuuriministeriö
- 🔊 Valtiovarainministeriö
- 🔊 Oikeusministeriö
- 🔊 Muu, mikä?

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona

29.2.2016

Muu, mikä? [Mielellään kokonaan uusi viranomainen, joka keskittyisi laajemmin tiedonohjaukseen. Näkökulman pitäisi olla modernimpi ja mukana riittävä IT-osaaminen]

SAPA arkkitehtuurikuvaus

Lausunnonantaja: 1

Yleiset kommentit ja huomiot arkkitehtuurikuvaus-dokumenttiin

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona

29.2.2016

Sivulla 6 on todettu:

" SAPA-palvelua voidaan laajentaa toiminnallisesti siten, että se pystyy vastaanottamaan ja tallentamaan myös aineistoja, jotka eivät ole semanttisesti yhteensopivia Sähke2-metatietomallin

ja arkistokuvailun kanssa. Tällöin kaiken SAPA-palveluun talletettavan aineiston ei tarvitse olla yhteensopiva arkistoinnin yleisten eheys- ja todistusvoimaisuusvaatimusten kanssa.”

Tätä on pakko ihmetellä. Eihän niiden tietojen nyt välttämättä tarvitse olla Sähke2:n mukaisia, mutta eheys ja todistusvoima ovat kyllä asioita, joista ei voi joustaa.

S. 9 käsitellään omistajia ja ohjaavia viranomaisia. Tähän on listattu Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtiovarainministeriö ja Arkistolaitos. Itse pitäisin parempana sitä, että olisi selkeästi yksi ohjaava viranomainen. Itse asiassa muualla dokumentissa viitataan useamman kerran siihen, että nykyisin Arkistolaitoksen ja Valtiovarainministeriön vastuut ovat osittain päällekkäisiä ja tilanne on sekava. Niin onkin.

Skenaarioista yleisesti. On tietysti hyvä, että edetään vaiheittain. Ongelma on siinä, että skenaariossa I ja II on ulkopuolinen arkisto, kun taas skenaariossa III arkisto kuuluisi SAPA:an. Käytännössä tämä kai tarkoittaisi, että ensin pitäisi hankkia erillinen sähköinen arkisto, jota käytetään skenaarioiden I ja II aikana, ja joka jäisi sitten turhaksi skenaarioon III siirryttäessä. Lisäksi kustannusarvioissa ilmaistaan selkeästi, että keskitetty säilytysratkaisu on kustannustehokkaampi, ja lähtökohtaisesti on pohdittu keskitetty ratkaisua. Tämä on hieman ristiriidassa sen kanssa, että muualla puhutaan jo käytössä olevien järjestelmien integroimisesta SAPA:an. Tästä olisi hyvä saada selvempi lausunto, kun kunnassa ollaan harkitsemassa sähköisen arkiston hankintaa. Tuleeko SAPA:an siis oma, keskitetty arkisto vai pitääkö hankkia erillinen? Jos ensisijainen vaihtoehto on KDK/PAS -pohjainen arkisto, olisi sekin hyvä tietää varmasti, jos jotain lähtee hankkimaan.

Kommentit ja huomiot Skenaario I: Pysyvään säilytykseen reitittävä SAPA

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona 29.2.2016

Jos SAPA:an lähdetään, en tiedä tuoko skenaario I vielä kovinkaan paljon uutta nykyiseen. Kovin suuria säästöjä tästä ei vielä synny.

Kommentit ja huomiot Skenaario II: Kaiken aineiston SAPA

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona 29.2.2016

Lähtisin ehkä mieluummin kehittämään suoraan skenaariota II, kunhan tietoturva ja riskit otetaan kunnolla huomioon.

Vahvuutena se, ettei muodostu riippuvuutta alkuvaiheessa valittuun toimittajaan on todella tärkeä.

Kommentit ja huomiot Skenaario III: Rikastava ja muokattavan aineiston SAPA

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona 29.2.2016

asiantuntija, Sidoroff Ilona

Skenaario III tarjoaa eniten mahdollisuuksia, mutta myös uhkia. Jos SAPA olisi kokonaisvaltainen tiedonhallinnan työväline, johon sisältyisi myös sähköinen arkisto, saataisiin järjestelmästä suurin mahdollinen hyöty ja säästöt. Toisaalta on ongelmallista se, jos koko maan viranomaisaineisto talletetaan samalla välineellä. Tämä luo jopa kybertason uhkakuvia, jotka täytyy ottaa huomioon.

Kommentit ja huomiot hallintamalliin (luku 5)

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona

29.2.2016

Tässäkin olisin lisännyt tietoturvan edistettävien asioiden listaan.

Kommentit ja huomiot kustannus- ja hyötytarkasteluun (luku 6)

Paraisten kaupunki, Tiedonhallinta-
asiantuntija, Sidoroff Ilona

29.2.2016

Kustannussäästöt ovat parhaimmillaan valtavat. Tiedon tallentamisen kehittyminen jatkunee edelleen, ja kustannukset tulevat luultavasti laskemaan jatkossakin. Toisaalta nykyisin tuotettava tiedonmäärä on liian suuri, jotta paperiarkistointia voitaisiin loputtomasti jatkaa nykyisessä mittakaavassa. On kuitenkin syytä huomioida, ettei sähköinenkään arkisto ole ehtymätön kirstu, jonne voi ladata loputtomat määrät tietoa. Henkilötyövuosia tullaan edelleen tarvitsemaan tiedon metatiedottamiseen, jotta tieto on edelleen löydettävissä, mutta myös sähköisen arkiston ylläpitoon. Merkittävä työtehtävä tulee olemaan konvertointi uusiin tallennusmuotoihin. Lisäksi tiedonohjausta tarvitaan edelleen, jotta säilytettävä määrä pysyy kohtuullisena. Pienen kunnan edustajana näen merkittävänä hyötynä sen, miten paljon resursseja vapautuisi omiin ydintoimintoihin. Kaiken kaikkiaan näen hankkeessa paljon hyvää ja suuria mahdollisuuksia, mutta kaipaisin enemmän myös mahdollisten uhkien ja ongelmien pohdintaa.

[Mene edelliselle sivulle](#)